

Motion till riksdagen

1989/90:Sf281

av Martin Olsson och Stina Eliasson (båda c)

Småföretagarnas egenavgifter

De småföretagare som uppnår de minsta överskotten i sina verksamheter tvingas betala egenavgifter till sjukförsäkringen och ATP utan att få några motsvarande förmåner inom socialförsäkringssystemet, eller i förhållande till avgifterna mycket blygsamma förmåner.

Den allmänna försäkringen skall bl.a. ha en solidarisk karaktär. Det är mycket anmärkningsvärt att riksdagens socialistiska majoritet under flera år hänvisat just till detta när man avslagit motioner av oss om regeländringar syftande till överensstämmelse mellan egenavgifter och förmåner inom sjukförsäkringen och ATP.

Något direkt samband mellan avgifter och förmåner finns nämligen inte i den allmänna försäkringen. Detta medför att egna företagare med låga inkomster betalar tusentals kronor i avgifter årligen utan att få motsvarande förmåner i form av rätt till sjukpenning och ATP. Vi vill hänvisa till de talande exemplen i motionen 1987/88:Sf263.

För att kort redovisa situationen kan erinras om att inkomster under 6 000 kronor ej berättigar till sjukpenning, men att avgiften på t.ex. 5 900 kronor i årsinkomst är 566 kr.

När det gäller ATP ger inkomster under drygt ett basbelopp (f.n. 29 700 plus 100 kronor) inga ATP-poäng. Trots detta får en egenföretagare med en inkomst på just ett basbelopp erlægga 3 861 kronor i ATP-avgift.

Pensionstillskott utgår fr.o.m. i år med 50 % av basbeloppet till dem som saknar rätt till ATP eller som har ATP understigande detta belopp. Det innebär faktiskt att en egenföretagare med inkomst ej överstigande 1,83 gånger basbeloppet (54 351 kronor) kan få betala upp till drygt 7 000 kronor i ATP-avgift utan att därför få någon ATP-pension, utöver den som kvittas mot pensionstillskottet och inte ger den enskilde någon mer inkomst.

Det kan synas som orealistiskt låga inkomster som här tagits med i exemplet. Men faktum är att många småföretagare under uppbyggnadsskedet och även vid år av motgångar kan tvingas redovisa mycket låga inkomster. Om två makar är verksamma i ett företag har de rätt att dela inkomsten mellan sig varför redovisade inkomster under 55 000 kronor inte alls är ovanliga för var och en av dem.

För att ytterligare belysa hur hög ATP-avgiften kan vara för en småföretagare i förhållande till den pension han eller hon får rätt till vill vi ta ett annat exempel.

Om en egenföretagare har en inkomst motsvarande 2,5 basbelopp, alltså i år 74 250 kronor, får han betala 9 652 kronor i ATP-avgift (13 %). Om han teoretiskt skulle ha just en inkomst av 2,5 basbelopp som medeltal för sina femton bästa ATP-år får han – om han uppfyller kravet på trettio poängår – 1,5 ATP-poäng, vilket skulle ge honom en ATP-pension av 26 730 kronor, vilken med 11 880 kronor skulle överstiga pensionstillskottet på 14 850 kronor. Ett års ATP-avgift skulle i exemplet utgöra drygt 81 procent av ett års verklig pension.

Om vi i stället tar en företagare som har en inkomst av 222 750 kronor, alltså 7,5 basbelopp, får denna betala 28 957 kronor i årlig ATP-avgift. Hans ATP-pension blir om vi gör samma antagande som ovan om de femton respektive trettio åren 115 830 kronor, vilken med 100 980 kronor skulle överstiga pensionstillskottet. Ett års ATP-avgift skulle i detta exempel, alltså för en företagare som har inkomst vid maximal ATP-grundande inkomst, utgöra knappt 29 procent av ett års verklig pension.

Dessa exempel visar klart att företagare med låga inkomster betalar synnerligen höga ATP-avgifter i förhållande till vad de verkligen får ut i ATP om man även tar hänsyn till pensionstillskottet.

Därmed har vi inte kritiserat systemet med pensionstillskott som ju är en förutsättning för att alla pensionärer inom ramen för nuvarande pensionsregler möjligen skall uppnå existensminimum.

Inom centerpartiet har vi utarbetat ett förslag om en betydligt höjd grundpension som skulle ersätta nuvarande folkpension, pensionstillskott och KBT samt de särskilda skattereglerna. Vi har i en partimotion begärt att ett sådant pensionssystem skall införas. Därest majoriteten inte accepterar vårt förslag är det nödvändigt att småföretagarnas avgifter inom nuvarande system får sin lösning snarast möjligt.

Detta med höga avgifter på låga inkomster är särskilt ett landsbygdsproblem. För att få – eller behålla – levande bygder är det viktigt att stimulera småföretagsamhet av olika slag. Vi anser att gällande regler för egenavgifter för företagare med låga inkomster tyvärr har motsatt effekt jämfört med de olika åtgärder som behöver vidtas för att "hela Sverige skall leva".

Även för dem som är anställda på exempelvis deltid erläggs arbetsgivaravgifter som inte står i relation till vederbörandes förmåner. Härvid är dock att märka att det är en avsevärd skillnad eftersom företagaren själv betalar sina avgifter medan för anställda arbetsgivaren erlägger avgifter baserade på totala lönesumman för alla anställda så att en utjämning sker.

Ur rättvisesynpunkt och för att inte motverka människors vilja att ta initiativ måste reglerna för fastställande av egenavgift för dem som räknas som företagare och har begränsade inkomster ändras. Det kan inte accepteras att dessa små skall betala avgifter som endast går till att finansiera förmåner för dem som har bättre inkomster. Att de minst bemedlade skall drabbas förhållandevis hårdast kan inte få fortsätta.

Formella eller administrativa skäl får inte tas som intäkt för accepterande av ett orättvist system. Ändringar måste genomföras och måste syfta till en rättvisa och överensstämmelse mellan avgifter och förmåner i vart fall för företagare med små inkomster, men helst för alla som själva betalar sina avgifter.

Lösningen finns endera i ett system med ett tillräckligt stort avgiftsfritt bottenbelopp eller i ett system som på annat sätt ger överensstämmelse mellan avgifter och förmåner.

Mot. 1989/90
Sf281

Med hänsyn till rådande systems fullständigt oacceptabla effekter bör riksdagen hos regeringen begära att frågan skyndsamt utreds och förslag föreläggs riksdagen.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag syftande till överensstämmelse mellan egenavgifter och förmåner inom sjukförsäkringen och ATP för företagare med låga inkomster.

Stockholm den 22 januari 1990

Martin Olsson (c)

Stina Eliasson (c)